

Advies ZRD voor de OLAZ werkgroep nascheiding

Optimaal milieuresultaat

Het overheidsbeleid Van Afval Naar Grondstof (VANG) is erop gericht zoveel mogelijk herbruikbare grondstoffen terug te winnen uit afval. Voor plastic afval en drankenkartons kan naar onze mening het beste milieurendement en de meest optimale afvalscheiding worden bereikt door bronscheiding (vooraf) te combineren met nascheiding (achteraf).

Bij bronscheiding wordt het afval thuis door burgers gescheiden en vervolgens apart ingezameld. Dit zorgt voor relatief schone mono-stromen, die direct kunnen worden ingezet voor verdere verwerking/recycling. Uit het overgebleven restafval kan met een technische zogenaamde nascheidingsinstallatie het resterende plastic afval en drankenkartons worden gehaald.

Aanbod AVR

OLAZ heeft een contract met afvalverwerker AVR (in combinatie met onderaannemer SUEZ) voor verwerking (verbranding) van het Zeeuwse restafval voor de periode 2018 tot en met 2022 met 3 opties tot verlenging tot en met 2027. Afvalverwerker AVR biedt OLAZ nu de mogelijkheid aan om, zonder extra kosten, plastic en drankenkartons middels nascheiding uit het restafval te halen. Harde voorwaarde hierbij is echter dat **bron- en nascheiding niet gecombineerd** mogen worden **in hetzelfde inzamelgebied**. AVR gaat er vanuit dat er na bronscheiding te weinig PD-afval in het restafval overblijft om hun installatie rendabel te kunnen laten draaien. Dat stelt OLAZ voor een lastige keuze, juist nu veel gemeenten hebben ingezet op betere bronscheiding om zodoende de VANG doelstelling van 100 kg/restafval/inwoner te bereiken.

Advies ZRD

De ZRD adviseert, gezien de situatie in het Zeeuwse, **bron- en nascheiding naast elkaar** te combineren binnen de huidige overeenkomst met AVR. Dus niet na elkaar (wat een optimaal milieuresultaat zou betekenen, maar in het aanbod van AVR helaas niet mogelijk is), maar naast elkaar. Gemeenten die goed op weg zijn met bronscheiding door middel van DIFTAR (gedifferentieerde tarieven voor het ophalen van afval) of 'laag-frequent inzamelen' (éénmaal per 4 weken inzameling van restafval), kunnen ervoor kiezen die lijn voort te zetten. Ze kunnen daarmee ook voor andere afvalstromen dan PD-afval goede scheidingsresultaten behalen, omdat burgers een prikkel hebben (financieel of in service) om hun afval gescheiden aan te bieden. In gemeenten, of in delen van gemeenten, waar bronscheiding van PD-afval (nog) niet of minder werkt, kan gekozen worden om gebruik te maken van het aanbod van AVR om PD-afval te scheiden via de nascheidingsinstallatie, of ook over te gaan op DIFTAR of laag frequent inzamelen.

Voor gemeenten die een keuze moeten maken zijn de volgende overwegingen van belang:

1. Op dit moment blijven de hoeveelheden brongescheiden PD-afval in Zeeland achter, ondanks de inspanningen die in veel gemeenten op dit vlak worden verricht. Alleen bij gemeenten die gebruik maken van DIFTAR of laag-frequent inzamelen worden vergelijkbare scheidingsresultaten bereikt.
2. Bij DIFTAR en laag frequent inzamelen worden naast resultaten voor PD-afval ook goede resultaten bereikt voor andere afvalstromen zoals GFT afval, oud papier en karton (OPK), textiel en glas. Dit draagt dus in totaliteit bij aan het behalen van de VANG-doelstellingen.
3. Met de invoering van DIFTAR gaan aanzienlijke investeringskosten gepaard, hier geldt wel dat de 'vervuiler betaald' en het serviceniveau hoog blijft (de burger kan kiezen).
4. Bij laag-frequent inzamelen is een negatieve serviceprikkel vereist om tot goede scheidingsresultaten te komen. Voordeel is dat investeringen beperkt zijn en burgers snel gewend raken, maar niet kunnen kiezen.

5. Bij het brongescheiden ophalen van PD-afval moeten burgers thuis extra ruimte creëren om dit afval op te slaan (extra container of zakken). Hoewel dit voor bewustwording van de hoeveelheid PD-afval goed kan werken, willen veel mensen dit toch liever niet. Daarnaast zijn er bezwaren tegen het 'aan de straat zetten' van een doorzichtige zak met PD-afval of het zelf wegbrengen naar een verzamelcontainer. PD-inzamelzakken kunnen wegwaaien met kans op extra zwerfafval. De omgeving van PD-containers is voor gemeenten een extra zorg i.v.m. 'bijplaatsingen' en 'overloop' van containers.
6. Met het brongescheiden inzamelen van PD-afval wordt de focus gelegd op een afvalstroom die minder relevant is in het kader van de VANG doelstellingen en milieurendement. De focus zou moeten liggen op GFT afval (met name etensresten en GF), textiel, glas en oud papier en karton (OPK), omdat die veel beter te recyclen zijn en veel meer bijdragen aan de milieudoelstellingen in het VANG beleid van de gemeenten.
7. Logistiek is het goedkoper om PD-afval samen met het restafval in te zamelen. Aparte zakkenroutes zijn niet meer nodig en er kan volledig worden gewerkt met zij-beladende huisvuilwagens of kraantrechterwagens met minder personeel. Het verstrekken (of opvragen en versturen) van PD-zakken is niet (meer) nodig. Inzamelroutes kunnen eenvoudiger worden geoptimaliseerd.
8. AVR heeft besloten niet alleen verpakkingsplastic te scheiden in de nascheidingsinstallatie, maar alle plastics. Dat betekent een einde aan de eindeloze discussie over wat wel en niet tot het verpakkingsplastic behoort en wat dus wel en niet in de PD-bak mag en voor vergoeding in aanmerking komt. Ook boterhamzakjes (formeel geen verpakkingsplastic) kunnen worden uitgesorteerd.
9. In de gemeenten waar PD-afval brongescheiden wordt ingezameld moet het transport, de sortering en de vermarkting van dit PD-afval vanaf 2020 opnieuw worden aanbesteed. Het huidige contract met SUEZ loopt tot en met 2019, maar kan bij deels gewijzigde deelnemers volgens SUEZ niet worden verlengd. Bij de laatste OLAZ aanbesteding was er slechts één inschrijvende partij met hoge tarieven. Er is al een vooraankondiging dat tarieven verder zullen stijgen vanaf 2019. Wij adviseren in ieder geval het transport dan niet meer mee te nemen in een aanbesteding, maar onder te brengen in het raamcontract van OLAZ voor andere afvalstromen. Alleen het sorteren en vermarkten moet dan worden aanbesteed of wellicht kan rechtstreeks met het Afvalfonds Verpakkingen een overeenkomst worden gesloten voor de afname van het brongescheiden PD-afval.
10. De vergoeding voor het inzamelen, sorteren en vermarkten van PD-afval gaat de laatste jaren structureel omlaag en is nog steeds niet gegarandeerd na 2020. De onderhandelingen tussen het ministerie van I&M, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Verpakkende Industrie verlopen stroef en vallen steeds ongunstiger uit voor de gemeenten. Het risico op het verlagen van de vergoedingen voor inzameling, sortering en vermarkting van PD-afval wordt bij nascheiding aan AVR overgedragen.
11. Als vanwege overheidsmaatregelen of marktomstandigheden de hoeveelheden verpakkingsplastic drastisch afnemen (kijk naar de situatie rondom plastic tasjes, rietjes, wegwerpbestek e.d.) heeft OLAZ daar bij nascheiding geen voor- of nadeel van. Hetzelfde geldt voor een afname van plastic PET flesjes als statiegeld wordt ingevoerd, wat niet ondenkbaar is gezien de maatschappelijke druk die is ontstaan.
12. Daar waar bronscheiding lastig uitvoerbaar is of waar het problemen veroorzaakt (zoals in binnensteden, toeristische gebieden, in achterstandswijken of bij hoogbouw) kan gekozen worden voor nascheiding. Het is belangrijk een goede afweging per gebied of per inzamelroute te maken.
13. Samen blijven optrekken in het Zeeuwse zorgt voor eenduidigheid in de communicatie, eenduidigheid voor de inwoners in de gehele provincie en de mogelijkheid gezamenlijk afvalstromen te vermarkten.

14. In de door de OLAZ werkgroep gepresenteerde business case zit mogelijk nog financiële ruimte. AVR kan naar onze mening onmogelijk de kosten voor het transport van restafval naar SUEZ Roosendaal na verwerking in de nascheidingsinstallatie in rekening brengen bij OLAZ. Als slechts een deel van het Zeeuwse OLAZ afval naar de nascheidingsinstallatie gaat, moet bekeken worden of een ander deel rechtstreeks naar SUEZ Roosendaal kan worden gebracht, waarmee de logistiek wordt geoptimaliseerd.
15. Er zijn wellicht mogelijkheden om voor het afval dat via de nascheidingsinstallatie wordt behandeld te bezien of de vermeden verbrandingskosten (deels) kunnen worden vergoed. Wellicht is een ruil met directe verlenging van de looptijd van de overeenkomst (dus inclusief de nu optionele verlengingen t/m 2027) bespreekbaar.
16. Bronscheiding en nascheiding naast elkaar vraagt extra administratieve handelingen bij de uitsplitsing van gegevens en verwerking daarvan. De ZRD verzorgt nu deze ondersteuning voor OLAZ.
17. Het is raadzaam dat gemeenten bij een keuze voor DIFTAR of laag-frequent inzameling zo veel als mogelijk gebruik maken van dezelfde systemen/werkwijze. Dat maakt communicatie, samenwerking, kennisdeling en uitwisseling onderling mogelijk.

Communicatie

Een punt van zorg is de communicatie met burgers. Afgelopen jaren is gebleken dat burgers onvoldoende op de hoogte zijn van wat er met het afval gebeurt en waarom afvalscheiding noodzakelijk is. Het is uitlegbaar dat de techniek voortschrijdt, waardoor nascheiding nu wel mogelijk is, waar dat eerst niet het geval was. Het is ook uitlegbaar dat in sommige gebieden wordt gekozen voor nascheiding en in andere gebieden juist niet.

Communicatief adviseren wij gemeenten, of delen van gemeenten waar gekozen wordt voor nascheiding, in te zetten op de inzameling van **PD-plus afval** als nieuwe benaming in plaats van restafval. Deze fractie bestaat dan ook voornamelijk uit plastic afval, drankenkartons en nog een klein beetje restafval.

Burgers moeten in alle gevallen vooral worden gestimuleerd de andere fracties goed gescheiden te houden. De focus moet komen te liggen op etensresten en groente en fruitafval (GF) als onderdeel van de GFT fractie naast glas, textiel en oud papier en karton (OPK).